

שבועת הדיינים פרק ששי שבועות

מא.

עין משפט גר מוצה

בג א מיי פ"א מהל' טוען הל"ו פגע עין זה טוע"ע חור"מ סי' פו קיי"א:

בז ב מיי שם הלכה ד טוע"ע שם סעיף ט:

בג א מיי פ"ח מהל' אבירה הל"ב סגמ עשין עד טוע"ע חור"מ סי' רע סעיף א:

בז ד מיי פ"ב מהלכות טוען הל"ד סגמ עשין זה טור ש"ע חור"מ סי' כג סעיף ו וסי"א:

ה [מיי] פ"ב מהל' טוען וטען הל' ז:

בז ד מיי שם פ"א הל' ה סגמ שם טור ש"ע חור"מ סי' פו סעיף ט:

בז ד מיי פ"ד מהל' מלוה הלכה ד סגמ עשין עד טוע"ע חור"מ סי' פב סעיף ב:

בז ח מיי שם הלכה א סגמ שם טוע"ע חור"מ סי' פד סעיף א:

בז ט מיי שם הלכה ב סגמ שם טוע"ע חור"מ סי' פב סעיף ו:

ומאן דתני אסיפא ב'. אור"ת השתא ללא איתמר הלכתא כחד מהן לישני היכא דליכא דררא דממונא לא משבעין ליה מספק דהמע"ה ואע"כ לא היה מומה דיינים המשבעין וקלא נראה להשגיח דליכא דלמרי טפל לנשון ראשון כמו שאומר ריב"ז מיהו אור"ת דלולין דבת המיקל וכן משמע בפ"ק דב"מ (דף ה.) גבי ההוא רע"א דמיימי התם מילתא דר"נ ארישא דמתני' ור"ת דוחה דליכא דלמימר דהתם רישא דמילתא נקט ומסיפא פריך דמשבעין ליה היכא דליכא דררא דממונא דהתם נמי איכא דררא דממונא מחלח שהיו רגילין למסור לו בכל יום ועוד דהא איכא סהדי דלכל תרי מנייהו ורז שהי גאון פירש ללא משבעין ליה אלא משמתין ליה על גאון שיהא בשמתא * אס הוא חיב וחינו משלס: **מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן.** צ"ל הכותב (כמובט דף פח. ושם) גבי הא דלמרי רב (ה) נחמן אי פקח שמעון מיימי ליה לדי שבועה דאורייתא פירש בקונט' דנפקא מינה דבדאורייתא בעי למינקט חפלא צדיה וצדקתא לא צעי ואין נראה דההיא נפקותא לא אמרין הכא ועוד דצפיק השולח (גיטין דף לה. ושם) גבי אלמנה דקאמר אדרה צבית דין ואשבעה חוץ לצ"ד פי' בקונט' גופיה דצ"ד לא צעי אשתבעי משום דבעי אנקוטי חפלא צדיה אף על גב דשבועה דאלמנה שבעה דרבנן היא וצריש שמעתתא דהכותב (מכות דף פז. ושם) פירש נמי בקונטרס גבי הא דאמר רמי בר חמא למימר שבעה דאורייתא דנפקא מינה לאפוכי שבעה: **ולמרי בר רב אשי דאמר בדאורייתא נמי מפבינן.** ריב"ז פי' צ"ש הקונטרס דהלכתא כותיה דקיימא לן כמר בר רב אשי צמיפק שבעה וכן צתשובת רבינו גרשון מאור הגולה וכן רב האי גאון והביא רמיה דהלכתא כותיה דאמר לקמיה רבנא שהי מאן דמפיק שטרע על חבריה אי אמר ליה האך אשתבע לי דלא פרעתיך אמר' ליה זיל אשתבע ליה ומה התם דאית ליה עליה ממונן גמור מדאורייתא יכול להפק עליו שבעה היכא דלית ליה (ה) אלא שבעה דאורייתא לכ"ש דמני א"ל אשתבע לי את ולפי דצריו דפליג דפליג אמר בר רב אשי כ"ש דפליג דללקמיה מיהו הגאונים נחלקו דזהיא דלקמיה אי אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אס יכול אידך לחזור ולומר אשתבע לי את ופטור * ואס

שבועה דאורייתא. הוצאה במקצת הטענה. שבעה דרבנן הא דרב נחמן: **מיפק שבעה.** אס אמר הנבעה לתובע השבע וטול: **מיהו לנכסיה.** אס אמר איני נשבע ואיני משלס וירדין לנכסיו ונחמין ליה: **שכנגדו חשוד.** הנבעה חשוד על השבעה ומן לקמן (דף מד.): **שקמו חכמים שיבעה התובע ויטול: תקנתא היא.** שבעה עלמה של היסת תקנתא היא ותקנתא שיהא תובע נשבע ויטול לתקנתא היסת שבעה שלא צאה עליו אלא בתקנת חכמים לא עבדין ויפסיד התובע בלא שום שבעה: **דפליגי עליה דרבי יוסי.** גבי מילתא חרש שטוה וקטן: **נקטיה לנכסיה דלשקיה לגלמיה הוא.** אוחזו צביציו התלוים צו עד שיתן לו טלית שעליו כלומר כיון דמשמתין ליה לעולם עד דלתיבי ליה לית לך למיחא לנכסיה עדיף מהאי. כל דבר התלוי במחזור קרי ליה כזכא כדאמר חז"ל גרמא ומחיה לכזכא ואמר תמרי באלו הן הגולין (מכות דף ט.): **עד דמטי זמן נגדיה.** לבתר תלתין יומין כדאמרין רב מנגיד אמאן דמשהי שמתיה דרבנן עליה תלתין יומין צהאשה נקנית (קדושין דף יב.): **אשבעה לי.** דלא פרעתיך: **וי מה צין זה.** שלא פגס שטרו לפוגס שטרו דתנן (מכות דף פו.) הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא שבעה כילד היתה כתובתה אלף זו והוא אמר התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה האויל ומודית במנה פוגמת את שטר כתובתה ולא תפרע השאר אלא שבעה דליכא למיסימין מו אשטרע דאיכא למימר טפי קיבלה והשתא דאמרת משבעין לו מה יפה כמו משאס פגס את שטרו: **הסס.** גבי פגס את שטרו אע"ג דלא טעין ליה אשתבע לי אלא אומר פרעתיך טענין ליה אן ואמרין לבעל השטר השבע: **משנה.** מפשיט: לא מודקקין ליה. להשבע דמיחוי דהשטין ליה ולא לגבות לו דהא אמר ליה אשתבע לי דלא פרעתיך: **נפסו לך פטור.** אף משבעה ומיהו שבעה היסת איכא: **והא הלא כיון דפשיט בעדים.** והודה לו בפניהם כמאן דאחפיה בעדים דמי: **נחמין**

מוסף רש"י

גזל גמור מדבריהם. מפני דרכי שלום (ב"מ יב.) אפילו לרי יוסי לאו גזל דאורייתא הוא (גיטין סא.) למאי נפקא מינה. מדר' יוסף. הא אלא לאשבעין דהמחיר כממין בתקנתו בגזל גמור (ב"מ יב.) להוציא בדיינין. לרבנן לא נפק צדיקים ומיהו לרי יוסי גזל מעלה לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בגזל (גיטין סא.) והקנתא. לשכנגדו ישבע ויטול דהויא נמי תקנתא. דמן המורה מי שעליו לשלם הוא ישבע ויפטר מן השלטון ואין ישבע ויטול מן המורה ואותן המענין שבעות (מד): תקנת חכמים הן לשבעה דאורייתא עבוד רבנן תקנתא. אכל תקנתא לתקנתא לא עבדין (ב"מ ה.).

רבינו חננאל דמתני לא אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תינה כא) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונא דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר ברבנן אי אמר ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למיר) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותיה. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חזירי. וסימנן הפך לכן. והכי חזירי מפורש בברייתא בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דדיגי אציג (דחורין) [דלא תחורין] הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתינ לנכסיה ונחתינ אותן לתובע אבל בדרבנן לא נחתינ לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בביטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקמוהו קטר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינ לנכסיה.

רבינו חננאל

דמתני לא אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תינה כא) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונא דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר ברבנן אי אמר ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למיר) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותיה. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חזירי. וסימנן הפך לכן. והכי חזירי מפורש בברייתא בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דדיגי אציג (דחורין) [דלא תחורין] הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתינ לנכסיה ונחתינ אותן לתובע אבל בדרבנן לא נחתינ לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בביטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקמוהו קטר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינ לנכסיה.

רבינו חננאל דמתני לא אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תינה כא) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונא דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר ברבנן אי אמר ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למיר) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותיה. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חזירי. וסימנן הפך לכן. והכי חזירי מפורש בברייתא בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דדיגי אציג (דחורין) [דלא תחורין] הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתינ לנכסיה ונחתינ אותן לתובע אבל בדרבנן לא נחתינ לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בביטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקמוהו קטר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינ לנכסיה.

רבינו חננאל דמתני לא אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תינה כא) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונא דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר ברבנן אי אמר ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למיר) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותיה. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חזירי. וסימנן הפך לכן. והכי חזירי מפורש בברייתא בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דדיגי אציג (דחורין) [דלא תחורין] הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתינ לנכסיה ונחתינ אותן לתובע אבל בדרבנן לא נחתינ לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בביטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקמוהו קטר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינ לנכסיה.

רבינו חננאל דמתני לא אסיפא אמר לך הכא אמר רב נחמן משבעין אותו שבעה היסת משום דאיכא דררא דממונא. פירוש עיקר. דהא הודה לו מקודם כגון הא דגרסינן בפרק חומר בקוש (תינה כא) א"ר אילנא א"ר תנא עשר מעלות שנו כאן כו' עד מאי טעמא הראשונה דאית להו דררא דממונא דאורייתא גזרו בהו רבנן כו': מה איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן. ואמר ברבנן אי אמר ליה השבע וטול הדין עמו בדאורייתא (למיר) לא. ולמרי בר רב אשי אפילו בדאורייתא מפכינן. ולית הלכתא כותיה. דהלכתא כותיה בכל התלמוד בר מיפק שבעה חזירי. וסימנן הפך לכן. והכי חזירי מפורש בברייתא בהמה המקשה מר בר רב אשי בענין צומת גרדין כיון דדיגי אציג (דחורין) [דלא תחורין] הני תריה בלחוד לית הלכתא כותיה. אלויאב דמר בר רב אשי. מאי בנייהו ואמרין בדאורייתא אם לא ישבע נחתינ לנכסיה ונחתינ אותן לתובע אבל בדרבנן לא נחתינ לנכסיה. ולרי יוסי דתנן בביטין פרק הנוקדן מצייאת חרש שטוה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור. ואוקמוהו קטר מוציאין אותו בדיינין. הנה אפילו בדרבנן נחתינ לנכסיה.

א) ככל הנראה ש"ס צ"מ ד"ה קטן קוש"א ו' על ר"מ כפיימית דמי אלוה דרבי אפטיוקין וטעין דר"מ מלא הוא ופליג ודברי רבינו י"ע.